

ЗАКОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИКОРДОННОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

Прикордонна торгівля має низку специфічних, притаманних лише їй, важелів впливу на активізацію та диверсифікацію зовнішньоекономічних зв'язків у транскордонному регіоні. Насамперед, це стосується налагодження безпосередніх ділових контактів на рівні індивідів – мешканців прикордонних територій сусідніх держав та формування на цій основі стабільного інституційного базису здійснення ними підприємницької діяльності в межах транскордонного регіону. Саме завдяки цій особливості прикордонна торгівля відзначається особливою стійкістю щодо змін зовнішнього середовища і може відносно безболісно пристосовуватися як до кризових ситуацій, так і до інноваційного розвитку транскордонного бізнесу.

Прикордонна торгівля, яка в більшості випадків розглядається фахівцями з макроекономіки та державними функціонерами виключно як примітивний спосіб організації зовнішньоекономічної діяльності на місцевому рівні, сьогодні набуває дедалі нових рис, в тому числі і шляхом адаптації на вітчизняний ґрунт інноваційних технологій і методів ведення бізнесу.

Важливою перевагою транскордонної торгівлі як засобу стимулювання зовнішньоекономічної діяльності у межах транскордонного регіону, є її "дешевизна", а саме – відносно низькі витрати на розгортання цього виду підприємницької діяльності та формування елементів інфраструктури бізнесу. Попри це, учасники прикордонної торгівлі володіють значним потенціалом для розвитку підприємництва. По-перше, вони отримують європейський досвід підприємницької діяльності. По-друге, більшість із них є освіченими людьми, які вимушено залишили свою професійну кар'єру, а високий рівень загальної освіти дозволяє їм швидше опанувати нові види діяльності. До того ж, культурна інтеграція у межах транскордонного регіону впливає на якість співробітництва, зокрема в контексті інформаційного розвитку учасників прикордонної торгівлі.

Прикордонна торгівля має чимале значення для прикордонних регіонів, а саме для розвитку місцевої економіки та покращення якості життя їх мешканців. Умови такої торгівлі регулюються відповідними домовленостями та угодами між державами, але спільною її рисою є спрямованість на задоволення місцевих потреб щодо виробництва товарів у межах прикордонної території, а також товарів, призначених для споживання у межах цієї ж території.

На жаль, показники прикордонної торгівлі окремо не обліковуються вітчизняним статистичним відомством та головними управліннями статистики у прикордонних регіонах України, що ускладнює можливість дослідження його розвитку в межах транскордонних регіонів. Проте з огляду на статистичні дані сусідніх країн, насамперед можна зробити висновок про значну роль прикордонної торгівлі в розвитку ділових контактів та зовнішньоекономічних зв'язків у межах транскордонних регіонів. Передусім це стосується удосконалення інфраструктури зовнішньої торгівлі, яка сприяє зниженню трансакційних витрат учасників транскордонного співробітництва, розвитку мережі ділових комунікацій у транскордонному просторі, обміну досвідом і конвергенції ділової культури в межах транскордонних ринків тощо.

Разом з тим, слід відзначити, що прикордонна торгівля є значно більш чутливою до наявних візових та інших бар'єрів, пов'язаних із процедурою перетину кордону, ніж інші форми зовнішньоекономічної активності у транскордонних регіонах. Це підвищує вимоги до якості регуляторної політики в межах транскордонних регіонів і вимагає формування відповідного інституційного середовища для розвитку прикордонної торгівлі.

На нашу думку, з метою активізації прикордонної торгівлі в прикордонних регіонах необхідно внести зміни до Законів України "Про зовнішньоекономічну діяльність" та "Про транскордонне співробітництво", встановивши, що прикордонна торгівля – це зовнішня торгівля, яка здійснюється юридичними чи фізичними особами, що проживають (заресстровані) на прикордонній території країни з метою задоволення власних потреб чи потреб населення прикордонних територій через транскордонні ринки на основі міждержавних угод чи відповідних документів, а також встановивши, що регіони розробляють та здійснюють механізми її регулювання.

Вважаємо за доцільне на законодавчому рівні визначити суб'єкт прикордонної торгівлі та визнати прикордонну торгівлю офіційною діяльністю, ввівши у перелік видів діяльності для фізичних осіб. Доречно було б і розробити спеціальне посвідчення учасника прикордонної торгівлі для митного оформлення та перетину кордону, що дасть змогу створити сотні робочих місць в регіонах.